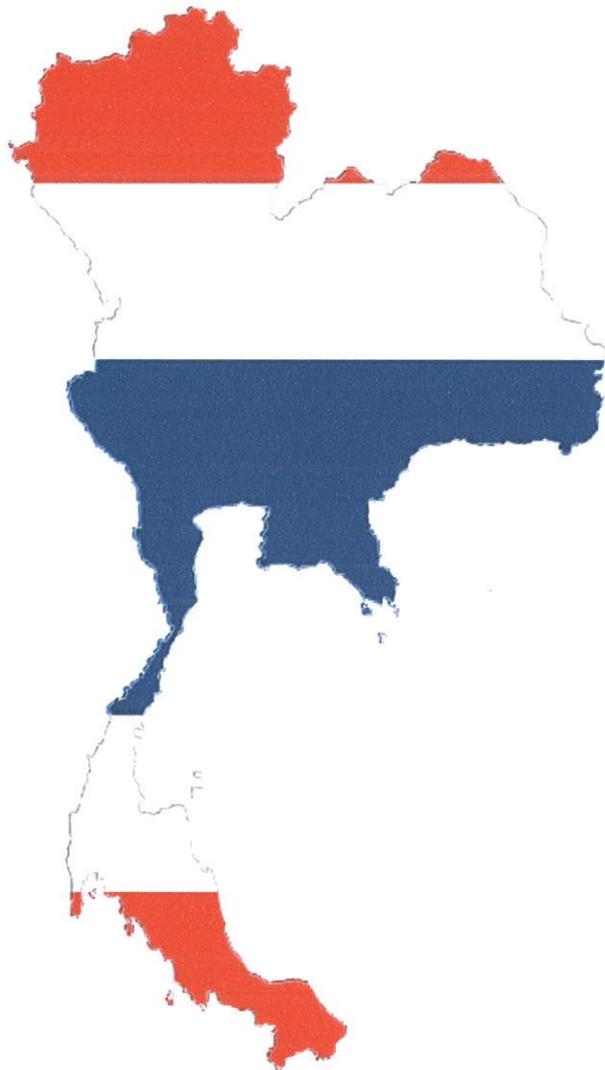

THAILAND ๔.๐

กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

รัฐบาลภายใต้การนำของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ คือ เรื่องการพัฒนาประเทศสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” โดยการขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านกลไก “ประชารัฐ” และภารกิจประการสำคัญของรัฐบาลชุดนี้ คือการขับเคลื่อนการปฏิรูปเพื่อให้สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ นี้

หลายประเทศได้กำหนดโมเดลเศรษฐกิจรูปแบบใหม่เพื่อสร้างความมั่งคั่งในศตวรรษที่ ๒๑ อาทิ สหรัฐอเมริกาพูดถึง A Nation of Makers ส่วนอังกฤษกำลังผลักดัน Design of Innovation ขณะที่จีนได้ประกาศ Made in China ๒๐๒๕ ส่วนอินเดียกำลังขับเคลื่อน Made in India หรือเกาหลีใต้ก็ได้วางโมเดลเศรษฐกิจเป็น Creative Economy เป็นต้น ส่วนประเทศไทยได้มีการปรับโมเดลเศรษฐกิจอยู่หลายครั้ง ดังนี้

๑. ระยะแรกมีการใช้โมเดลประเทศไทย ๑.๐ ที่เน้นการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศไทย ด้วยเกษตรกรรม

๒. ระยะที่สองใช้โมเดลประเทศไทย ๒.๐ ซึ่งเข้าสู่ยุคของอุตสาหกรรมเบา เริ่มจากอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า

๓. ระยะที่สามโมเดลประเทศไทย ๓.๐ ที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกมากขึ้น เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ บิโตรีเคมี ยานยนต์

อย่างไรก็ตามโมเดลประเทศไทย ๓.๐ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นกับดักจากการเป็น ๑) เป็นประเทศที่มีรายได้ขนาดปานกลาง (Middle Income Trap) ๒) ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ (Inequality Trap) และ ๓) ความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) ดังนั้นโมเดลประเทศไทย ๔.๐ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำประเทศให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศในโลกที่มีความมั่งคั่ง และยั่งยืน พัฒนาจากประเทศที่มีรายได้ขนาดปานกลางเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากเดิมที่ขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตอุตสาหกรรมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation Drive Economy) ทั้งนี้ ต้องขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ๓ มิติที่สำคัญ ได้แก่

๑) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า โภคภัณฑ์ ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม

๒) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ

๓) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

โดยโมเดลประเทศไทย ๔.๐ จะประกอบด้วยกลไกในการในการขับเคลื่อนความมั่งคั่ง (Engines of Growth) เพื่อให้สามารถพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงได้ คือ กลไกการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีวางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลกตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” “ประเทศไทย ๔.๐” จึงเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน ๔ องค์ประกอบสำคัญ คือ

๑. เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

๓. เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services

๔. เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

เป้าหมายของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ “ประเทศไทย ๔.๐” คือ การขับเคลื่อน ๕ กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ภายในระยะเวลา ๓ - ๕ ปีข้างหน้า เป็นการเปลี่ยน “ปัญหาและความท้าทาย” ให้เป็น “ศักยภาพและโอกาส” ในการสร้างความมั่นคง มั่นคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เปลี่ยนจากปัญหาการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุให้เป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีพลัง (Active Aging) การพัฒนาหุ่นยนต์ทางการแพทย์ การยกระดับเมืองให้เป็น Smart City การเปลี่ยนสินค้าโภคภัณฑ์ต่างๆ เช่น ข้าว ยางพารา น้ำตาล มันสำปะหลัง ให้กลายเป็นอาหารสุขภาพ (Functional Foods) หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Nutraceuticals) ที่มีมูลค่าสูง การเปลี่ยนการเกษตรแบบดั้งเดิม ให้เป็นการเกษตรแม่นยำสูง (Precision Farming) และพัฒนาระบบการบริหารจัดการและเทคโนโลยีน้ำ เป็นต้น

รัฐบาลได้กำหนดให้มีการพัฒนา ๑๐ อุตสาหกรรมแห่งอนาคต ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ อุตสาหกรรมเดิม (The First S - Curves) ลงทุนในอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งสามารถแข่งขันในระดับโลก ประกอบด้วย

- อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive)
- อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)
- อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)

- การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture & Biotechnology)

- อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต (Food for the Future)

กลุ่มที่ ๒ อุตสาหกรรมใหม่ (The New S-Curves) ปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาขีดความสามารถ ให้มีศักยภาพรองรับการแข่งขันในอนาคต ประกอบด้วย

- อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics)
- อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation & Logistics)
- อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels & Biochemicals)
- อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)
- อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

จาก ๑๐ อุตสาหกรรมแห่งอนาคต สู่ ๕ กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย

โมเดลประเทศไทย ๔.๐ เป็นการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจชุดใหม่ด้วยการแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศไทยที่มีอยู่ ๒ ด้าน คือ ความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม เป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน โดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนาแล้วต่อยอดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเป็น ๕ กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย

๑. กลุ่มอาหาร เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio-Tech)

๒. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness and Bio-Med)

๓. กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีเมคาทรอนิกส์ (Smart Devices, Robotics & Mechatronics)

๔. กลุ่มดิจิทัล Internet of Things ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital Internet of Things, Artificial Intelligence & Embedded Technology)

๕. กลุ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services)

ห่วงโซ่การค้ามูลค่าในประเทศไทย ๔.๐ ภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนจากการ “ปักชำ” เป็น “รากแก้ว” ทั้ง ๕ กลุ่มเทคโนโลยีหลักจะ เปรียบเสมือนเป็น “ต้นน้ำ” ๕ อุตสาหกรรมเป้าหมาย จะเปรียบเสมือนเป็น “กลางน้ำ” ที่จะก่อให้เกิด Startup ผู้ประกอบการและเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมต่างๆ เป็น “ปลายน้ำ”

กล่าวโดยสรุปกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาประเทศ ภายใต้ “ประเทศไทย ๔.๐” มี ๓ ประเด็นที่สำคัญ

๑. เป็นจุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรม

๒. เป็น “Reform in Action” ที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อมๆ กัน

๓. เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” โดยเป็นประชารัฐที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรระดับโลก ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของการ “รู้จักเต็ม รู้จักพอ และรู้จักปัน”

สิ่งที่คนไทยคาดว่าจะได้รับจากประเทศไทย ๔.๐ คือ

๑. สังคมไทย ๔.๐ เป็นสังคมที่มีความหวัง เปี่ยมสุข มีความสมานฉันท์ มีความพอเพียง เกิดความเท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับต่ำ มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี

๒. คนไทย ๔.๐ การศึกษาที่มีคุณภาพดี ได้รับสวัสดิการทางสังคมตลอดทุกช่วงชีวิต เป็นคนทันโลก เทคโนโลยี อยู่บนเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจ และสามารถมีส่วนร่วมกับนานาชาติเพื่อให้โลกน่าอยู่ขึ้น

๓. เกษตรกร ๔.๐ เป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) - SME ๔.๐ สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรมในการสร้างมูลค่าสินค้าและบริการ

๔. อุตสาหกรรม ๔.๐ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก

๕. กลุ่มจังหวัด ๔.๐ มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศ เศรษฐกิจขยายตัว

.....

** เอกสารอ้างอิง: กระทรวงอุตสาหกรรม. ๒๕๕๙. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙). พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand ๔.๐ โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙. ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์